

Ekonomia: Mikroekonomia

Created @Dec 22, 2019 8:37 PM

Merkatuak: Eskaintza eta Eskaria

Zer da Merkatua?

Merkatua da ondasunak eta zerbitzuak erlazionatzen duen mekanismoa da.

Eskaintza eta Eskari kurbak:

Eskari kurba: Prezioaren arabera, zenbat kantitate erosiko den adierazi egiten digu.

Eskaintza kurba: Prezioaren arabera, ekoizleak zenbat ekoiztuko duten adierazten du.

Merkatu Oreka:

Aurreko bi kurbak kontuan edukita, beraien mozketa puntua hartzen da erreferentzia moduan, prezio horretara, bai ekoizleak bai erosleak oreka batera iritsi egiten dira. Oreka puntu honetan, erosten da ekoizten den kopuru berdina.

Zeintzuk dira kurban eragina dute faktoreak?

Eskaintza kurban:

- Faktoreen kostuak

- Teknologia
- Enpresaren kudeaketaren aldaketa
- Produktua eskaintzen duten enpresen kantitatea

Eskari kurban:

- Kontsumitzaileen errentan
- Beste ondasunen prezioa
- Kontsumitzaileen gustuetan

Merkatuak: Prezio elastikotasuna:

Eskariaren prezio elastikotasuna:

Zer adierazten du?

Eskariaren sentsibiltatearen neurria adierazten du prezio aldaketaren aurrean

Nola funtzionatzen du?

Formularen arabera da, azkenean, proportzioa kalkulatu egiten da, horren arabera, ikusten da ea sarrerak igo edo jaitzi egiten diren.

Elastikotasuna > 1 bada, orduan eskaria elastikoa da, honek, prezio aldaketak eragin handia du eskarian.

Berriz, elastikotasuna < 1 bada, orduan eskaria inelastikoa da, hau da, aldaketak ez dute eragin handirik eskarian

Sarrera totalak:

Normalean, ekoizleek jakin nahi dute ea ze eragin izango dituzten prezio aldaketak beraiek ekoiztutako produktuetan, hau jakiteko, sarrera totalak erabili egiten dira.

$$St = P * Q$$

Eskaria inelastikoa bada, orduan, prezioaren aldaketaren arabera irabazia proportzionala da.

Berriz, eskaria elastikoa bada, orduan, prezioaren aldaketaren arabera irabazia alderantziz proportzionala da.

1. Los cambios no afectan tanto

	Eskaria	Sarrera osoak prezioa handitzean	Sarrera osoak prezioa jaistean
1.	Inelastikoa	Δ	∇
	Elastikotasun unitarioa	konstante	konstante
2.	Elastikoa	∇	Δ

2 los cambios afectan

Eskaintzaren prezio elastikotasuna:

Ondasun prezioaren aldaketak ondasun horren eskaintako kopuruaren kantitatean dakarren aldaketa da.

Ekoizpena, kostuak eta mozkinak:

Produktu funtzioa:

Zein da enpresaren oinarrizko funtzioa?

Enpresen oinarrizko funtzioak, ondasunak eta zerbitzuak lortzea da, ekoizpen faktoreak erabiliz.

1. Baliabide naturalak, Lana
2. Kapitala

Ekoizpena enpresetan antolatzen da.

Zer da produktu funtzioa?

Ondasun edo zerbitzu bat ekoizteko behar izan diren ekoizpen-faktoreen "kostua" eta kantitatearen arteko erlazioa.

$$Q = f(L, K)$$

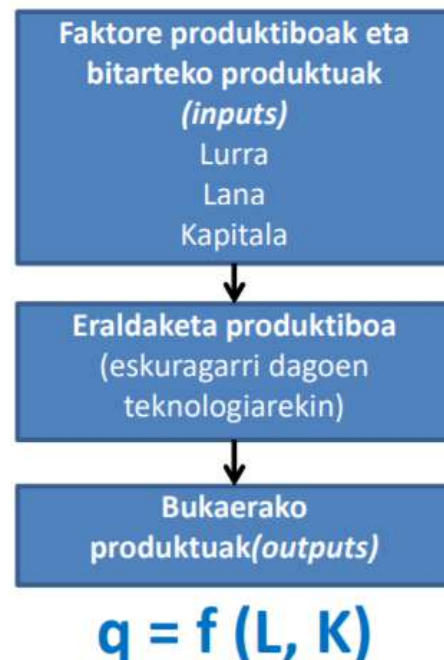
Hau, eraginkortasunarekin bat dator, normalean, ahal den eta kantitaterik handiena ekoiztu nahi delako.

Produktu funtzioaren faktore finko eta aldakorak:

Zeintzuk dira faktore hauek eta ze eragina dute

- **Ekoizpen faktore finkoak:** Industria-nabe, makinaria... etb dira
- **Ekoizpen faktore aldakorak:** Langileak, lehengaiak... etb dira

Epe luzeera, edozein faktore alda daiteke, orduan, faktore hauetaz hitz egiten dugunean, beti epe laburrera egingo dugu erreferentzia.

Produktu totala eta produktu marginala:

Zer da? Zeren arabera (Epe laburrean)?

Produktu totala (PT), produktu baten ekoizpena lan kantitatearen arabera.

Produktibitate marginala, ekoiztutako kopuruaren diferentzia lan kantitatea handitzerakoan.

$$PML = \Delta PT / \Delta L$$

Bataz besteko produktibitatea (PMeL), normalean, produktibitatea deritzo.

Produktzio funtzioa eta Epe-Luzea

Epe luzean enpresak aukera daukate ekoizpenean edozein faktore aldatzeko (Kapitala barne)

Eskala errendimendua, zer da? Zertarako balio du?

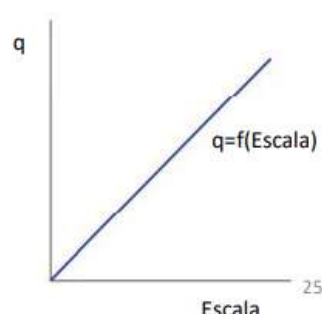
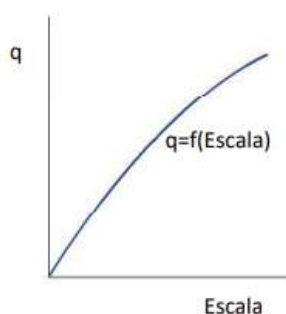
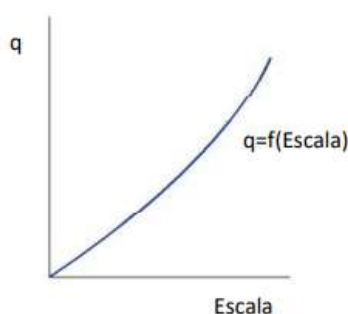
Eskala errendimendua ekoizpenaren propietate teknikoari deritzo. Eskala, enpresaren tamaina esan nahi du, ekoizpenaren aldetik.

Produktu totalaren nondik norakoa faktore guztiak era proportzionalen hasten direnean erakusten du.

Hiru motatako eskala daude, gorakorrak, beherakorrak edo konstanteak.

Ze desberdintasun dago moten artean?

- **Gorakorrak:** Erabilitako faktore guztien kantitatea proportzio jakin batean aldatzean, lortutako produktu kantitatea proportzio handiago batean aldatzen denean
- **Beherakorra:** Erabilitako faktore guztien kantitatea proportzio jakin batean aldatzean, lortutako produktu kantitatea proportzio txikiago batean aldatzen denean.
- **Konstanteak:** Erabilitako faktore guztien kantitatea proportzio jakin batean aldatzean, lortutako produktu kantitatea proportzio berdinean aldatzen denean.

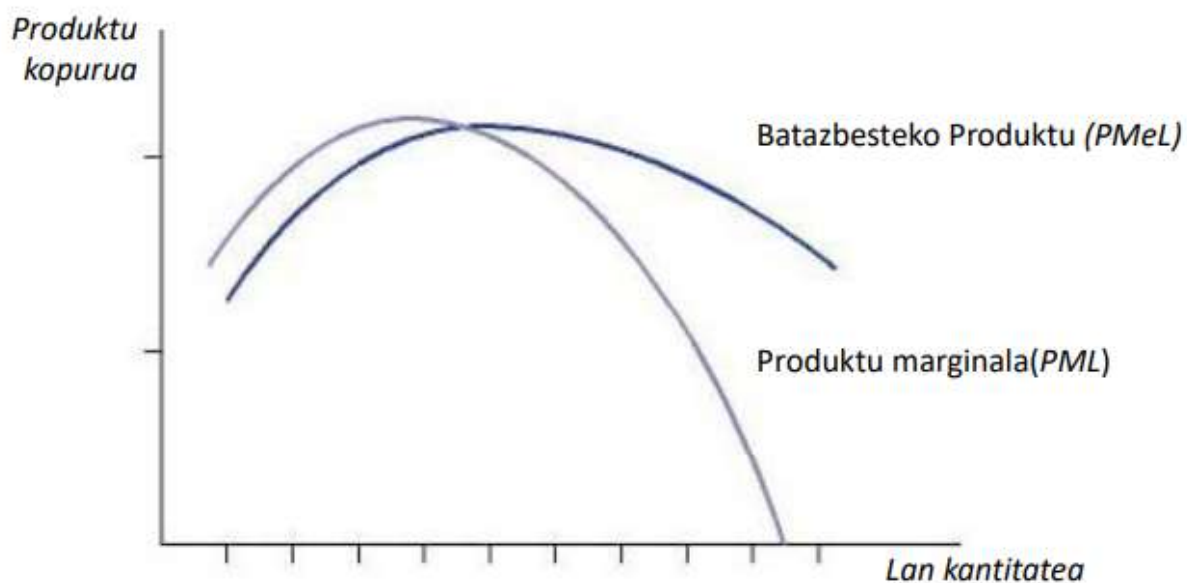

Produktu funtzioa eta Errendimendu beherakorren legea

Zer da lege hau, zer esan nahi du?

Lege honen arabera, ekoizpen prozesuan faktore finko bati (Makinaria adibidez) faktore aldakor bat gaineratzen badiogu (Esku-lana), puntu batetik haurrera, faktore aldakor hauen gaineraketa ez du gehikuntzarik edukiko ekoiztutako kantitatean, gainera, gerta daiteke ekoiztutako produktu kopurua txikiagotzea ere (Proportzioz).

Aipatzekoa da, nola gaur egun, teknologia eta automatizazioa dela eta, momentu hau atzeratzen joan egin dela.

Adibidez:

Lan kantitatea (L) (langile kopurua)	Produktzio osoa (PT) (pieza kopurua)	Produktibitate marjinala (PM)	Batez besteko produktibitatea (PMe)
0	0	0	0
1	40	40	40
2	90	50	45
3	150	60	50
4	240	90	60
5	325	85	65
6	372	47	62
7	420	48	60
8	464	44	58
9	495	31	55
10	520	25	52
11	525	5	47,72
12	524	-1	43,66

Ikusten den moduan, badago momentu bat non langile kopuruak produktibitate marjinala jaisten duen.

Marra beltzetik gora, gorakorra da, hau da, langile berrien gaineraketa produktibitate marjinala handitu egiten du. Baizik, marka horren ostean, produktibitatea txikituz doa, errendimendu beherakorren legea egiaztatuz.

Ekoizpen efizientzia eta efizientzia ekonomikoa

Orain arte ez ditugu kontuan izan ekoizpen - kostuak. Hau dela eta, bi mota desberdindu behar dira. Mozkinak, enpresa batek ekoizten duen dirua da (gutxi gora behera)

Bi ekoizpen motak:

- **Ekoizpen Efizientzia:** Diru kantitate finko batekin, ondasun kopuru maximoa ekoizten duenean. (Ez dago erlazorik mozkinekin)
- **Efizientzia Ekonomikoa:** Nahi den ondasun kantitatea ekoizteko erabili ahal den diru kantitaterik txikiena. Honetarako, ekoizpen - faktoreen konbinazio egokiena erabili beharko da, eta beharrezkoa izango da enpresaren kostu - funtzioa ezagutzea. Kostu-funtzioarekin erlazionatuta dagoenez, mozkinetikiko dependientea da.

Adibidea:

Demagun gure kostu kurba honelakoa dela:

$$K_t = 100K + 200L$$

Teknika desberdinak	Kapital-unitateak (K)	Lan-orduak (L)
A	3	3
B	4	3
C	25	1

Hau jakinda, kalkulatu dezakegu ekoizpen egiturarik onena. //ekoizpen efizientzia.

$$(A = 100 * 3 + 200 * 3) * 100uds = 90000$$

A aukera egokiena da, zergatik? Kostu kantitatea ahalik eta txikiena izatea interesatzen zaigulako.

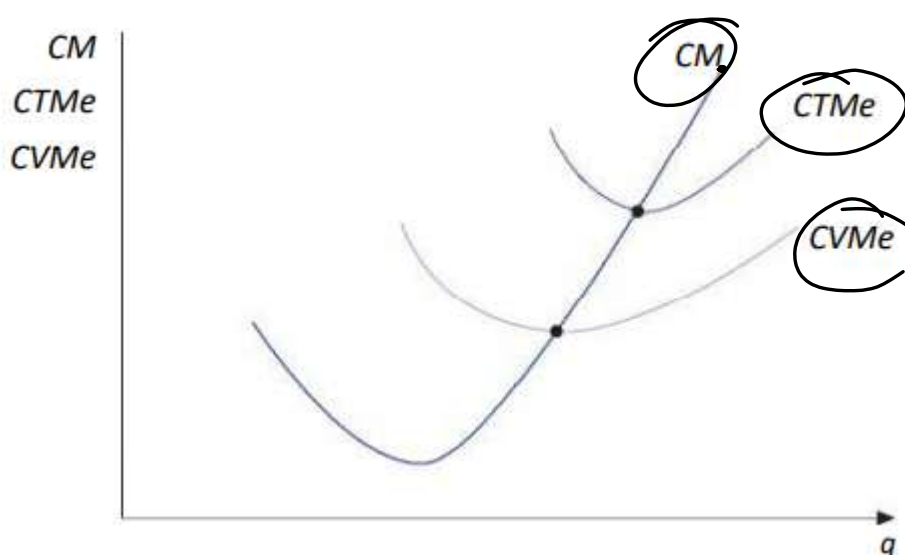
Ekoizpen kostuak epe laburrean

Kostu motak:

- **Kostu finkoak (CF)**: Ekoizpen faktore finkoen kostuak dira. **Ekoizpen mailarekiko independenteak dira.**
- **Kostu aldakorak (CV)**: Kostu hauek, ekoizpen mailarekin aldatzen dira.
- **Kostu totalak (CT)**: Kostu finko eta aldakorren batura dira. $CT = CV + CF$

Kostu marjinalak eta batz besteko kostuak:

- **Kostu marjinalak (CM)**: $CM = \Delta CT / \Delta q \rightarrow \text{derivo}$
- **Batz besteko kostu finkoak (CFMe)**: $CFMe = CF/q$
- **Batz besteko kostu aldakorak (CVMe)**: $CVMe = CV/q$
- **Batz besteko kostuak (CTMe)**: $CTMe = CT/q = CFMe + CVMe$

Importante.

Zer kantitate ekoitzi behar du enpresak mozkina maximizatzeko?

Azalpena:

Enpresa batek zerbati ekoiztu behar duenean, aldez haurretik erabaki behar du zenbat kantitate sortu. Horretarako, salmenta-prezio eta ekoizpen-kostuan oinarritu egiten da. Mozkinak maximoak izateko, sarrera osoen eta kostu osoen arteko diferentzia maaximoa izan behar du.

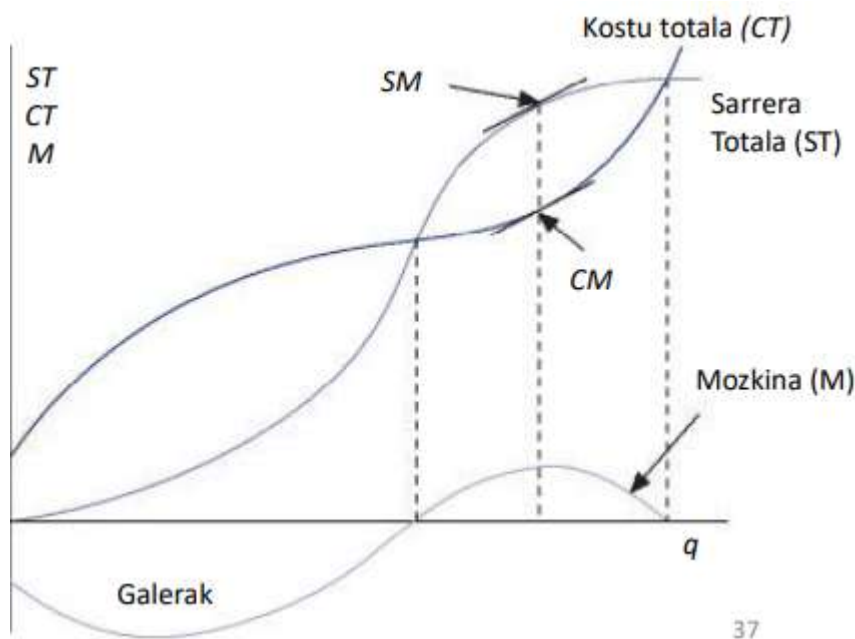
$$Mozkina(M) = Sarreraosoak(ST) - kostuosoak(CT)$$

Beste modu batean esanda:

$$Mozkina(M) = \underbrace{p^*}_{ST} \underbrace{q}_{CT} - (CF + CV)$$

Puntu maximoa:

- Sarrera osoak > Kostu osoak
- ST malda = CT malda $f'_{ST}(x_0) = f'_{CT}(x_0)$
- Sarrera eta kostu osoen arteko diferentzia maximoa.

Oharrak:

- Enpresak bere mozkinak maximizatzen ditu nahiz eta ekoizpena handitu mozkina handitzea ezinezkoa den puntura iritsi arte. Hori gertatuko da sarrerak eta kostuak berdintzen dienean.
- Sarrerak kostuak baino handiagoak badira, ekoizten jarraitu.

Errentagarritasunaren Kalkulua:

Zer da?

Lehen aipatu dugun moduan, enpresa batek mozkinak izango ditu sarrerak kostuak baino handiagoak direnean. Honek ez du esan nahi enpresa bat errentagarria denik. Errentagarria baden jakiteko, lortutako mozkina inbertitutako diruarekin konparatu behar dugu.

Nola kalkulatu?

Jakiteko inbertsio bati esker, epe zehat batetan, lortutako mozkina, formula hau erabiliko dugu, inbertsioaren errentagarritasuna kalkulatzeko.

$$R_t = (M / IK) * 100$$

M = Denbora tartean lortutako mozkina.

IK = Inbertitutako kapitala

Eskala ekonomiak eta Errentagarritasun atalasea

Errentagarritasun-atalasea: → Dinero minimo para rentabilizar.

Errentagarritasun atalasea beharrezkoa den salmenta kopurua gastuak estaltzeko.

Beste modu batean, behar den produktu bolumena mozkina 0 izateko.

$$M = p * q - CT = 0$$

Eskala-ekonomiak:

Ekoizpen bolumenarekin batera, eskala ekonomiak agertzen dira. Zer esan nahi du honek? Bolumena handitzerakoan, bataz besteko kostuak murrizten direnean.

Zergatik? **Kostu finkoak bolumen handiago batean banatzen direlako. Modu berean, gerta daiteke, kostu aldakorrek gaitik, batzaz besteko kostuak handitzea.**

Dependiendo, puede pasar que debido al volumen ^{men} la media ^{sube} (CF) o ^{sube} (CV)
Enpresaren errentagarritasuna:

Enpresa bat errentagarria izateko, asko saldu egin behar da, alde batetik, kostuak estaltzeko, eta beste alde batetik, inbertsioa errentagarritzatu behar da. **Normalean, errentagarria izateko, eskala-ekonomia handitu behar da (Gehiago saldu).**

Sektore batzuk beste batzuk baino **eskala-ekonomiko handiagoa dute (siderurgia, zementua, elektrizitatea eta abar).**

Errendimendu beherakorra/Eskala-ekonomia: Hay que diferenciar

- **Produktibitatea eta errendimendu beherakorra efizientzia produktiboarekin erlazionatuta daude.**
- **Eskala ekonomikoa efizientzia ekonomikoarekin erlazionatuta dago.**
- **Ez da nahastu behar Eskala ekonomikoa eta errendimendu beherakorra.**
Son conceptos diferentes, una es sobre eficiencia económica y otra
- **Ekoizpen - bolumena handitzean kostuak murrizten direnean, eskala - ekonomiak azaltzen dira. Errendimendu beherakorrek, aldiz, ez dute inolako erlaziozik kostuekin.**
- **Eskala - ekonomiak eta enpresaren errentagarritasuna erlazionatuta daude (lortutako mozkinak).**
- **Errendimendu beherakorrek produktibitatearekin dute erlazioa eta kostuetatik independenteak dira.**
Solo afecta a la productividad.

Lehia perfektua, monopolioa eta oligopolioa

Ze motako merkatuak daude?

Generikoki, **kanpo harremanetan, barne - egituran, ekoizten diren ondasunaren ezaugarrietan , erosle eta saltzaileen kopuruetan eta merkatuaren sarrera - aukerak**

eta oztopoetan oinarrituz. Bi merkatu mota desberdin aurkitu daitezke:

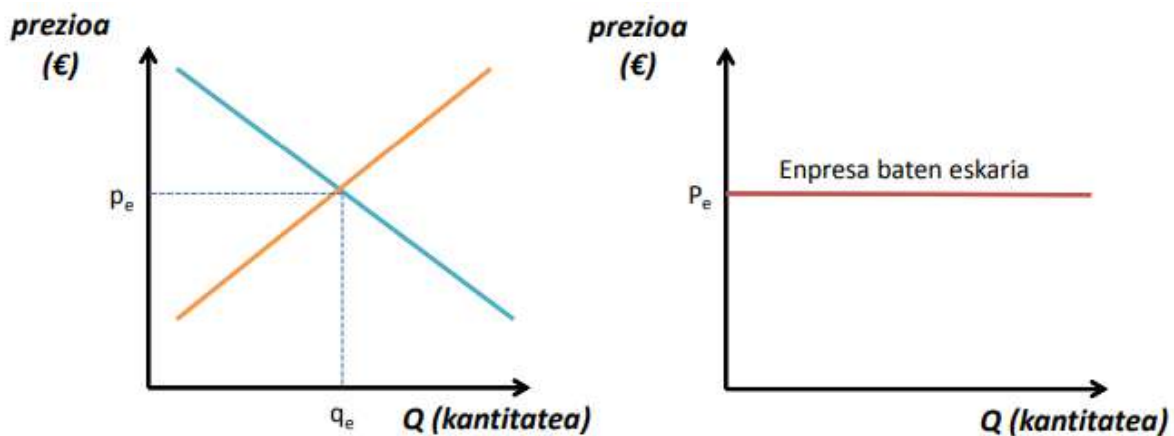
- Lehia perfektuko merkatua. → Ideal
- Lehia inperfektuko merkatua. → Hoy en día.

Lehia perfektua:

Zeintzuk dira ezaugarriak (Merkatuia)?

- Saltzaile eta erosle kopuruak handiak dira. Merkatu osoa kontuan izanik enpresa bakoitzak oso kantitate txikia saltzen duenez, enpresek ez dute merkatu - prezioan eraginik izango. Hori dela eta, lehia perfektuko enpresek merkatu - prezioa onartuko dute. → Hay mucho
- Produktua homogeneoa da, hau da, denek produktu, kalitate eta diseinu berdina dute. No hay diferencia.
- Enpresek eta konstsumitzaileek informazio osoa dute merkatuko prezioari edo produktuen inguruan gertatzen denari buruz. Saben que comprar.
- Enpresek askatasun osoa dute merkatuan sartzeko edo merkatutik ateratzeko.
- Baldin eta lehia perfektuko merkatua bada, enpresa bakoitzak erabakiko du merkatuak berak → Deaden la producción. adostutako prezioan kantitate gehiago ekoiztu ala ez.
- Enpresaren erabakiak ez du eraginik izango produktuaren merkatu - prezioan (prezioa emandago). Beraz, enpresaren eskari - kurba horizontala izango da.
- Enpresa jakin batek merkatuko prezioa baino prezio altuagoan saldu nahi badu, inork ez dio produkturik erosiko. → "no es justo"

↳ Eskari kurba horizontala, elastiko, compran productos a un determinado precio.

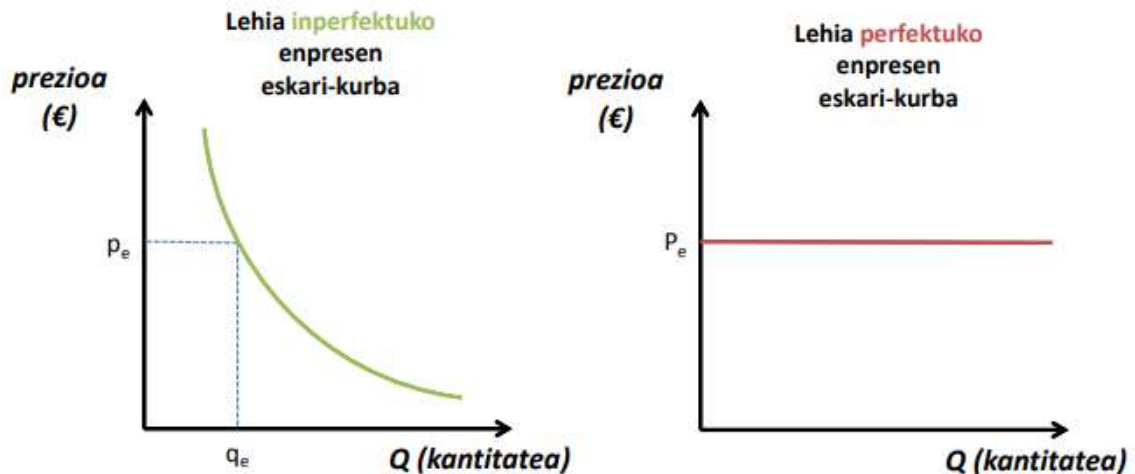
Zeintzuk dira ezaugarriak(Enpresa)?

- Enpresa bat lehia perfektukoa izango da baldin ondasun ekonomikoaren ezaugarrien arabera, funtzionalitate, tamaina, aurkezpen eta abarri dagokionez merkantzia homogeneoa bada,
- **Nekazaritza** - produktuek nahiko ondo betetzen dituzte lehia perfektuko merkatuaren baldintzak.
- Eskari eta ezkaintzaren bidez, merkatu prezioa esartzea da. Eta prezio horretan zein kantitate merkaturatuko duten erabakitzen dute enpresek.

Lehia inperfektua:

Zeintzuk dira ezaugarriak?

- Enpresen tamaina dela eta, enpresak eragina euki dezakete merkatuko prezioan
- Perfektuarekin konparatuz, eskari kurbak malda negatiboa du.
- Errenta handitzeko, prezioak jaitsi behar dira (Elastikoa).

Zeintzuk dira arrazoiak?

Bi arrazoi dira nagusi merkatu bat lehia inperfektukoa izateko.

Alde batetik, ekoizpen kostuak, eta beste alde batetik, sarrera-oztopoak

- Merkatu batean izango den enpresa kopurua zehazterako orduan, funtsezkoa izango da kostu - egitura. Industria jakin batean eskala - **ekonomiak edo kostu beherakorrak daudenean, enpresa txikiak ezin izango dute lehiatu enpresa handien ekoizpen - kostuekin.**
- Eskala - **ekonomiak merkatuan sartzeko oztopotzat hartzen dira**, enpresa guztiek ez baitute kapital nahikorik tamaina handia lortu ahal izateko.
- Beste oztopo batzuk dira: muga lortzea, produktuen dardara eta sarrera - kostu handiak.

Lehia inperfektuko merkatua:

Enpresa kopurua, eskaintzaileen tamaina, enpresen kontzentrazio - maila eta produktuaren

homogeneotasunaren arabera, ekonomialariek lehia inperfektuko merkatuen ondoko sailkapena egiten dute:

Enpresa kopuruaren arabera sailkatua:

- **Monopolioa:** Industria osoa kontrolatzen duen enpresa/ekoizle bakarra dago

- Oligopolioa: Saltzaile gutxi daude. Saltzaile bakoitzak merkatu - prezioan eta gainerako lehiakideen gainean eragiten du.
 - Lehia monopolista: Saltzaile asko daude baina saltzen dituzten produktuen artean ez dago homogeneousutasunik.
-